

**www.e-rara.ch**

**Pub. Virgilio Maronis Opera**

**Vergilius Maro, Publius**

**Amstelaedami, 1730**

**Zentralbibliothek Zürich**

Shelf Mark: 25.944: a

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-62960>

Liber IV.

---

**www.e-rara.ch**

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

---

**Nutzungsbedingungen** Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

**Terms of Use** This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

**Conditions d'utilisation** Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

**Condizioni di utilizzo** Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]



P. VIRGILII MARONIS  
**GEORGICORUM.**  
 LIBER IV.

**P**rotinus aërii mellis caelestia dona  
 Exsequar : hanc etiam , Maecenas , aspice partem.

Admiranda tibi levium spectacula rerum ,  
 Magnanimosque duces , totiusque ex ordine gentis  
 Mores , & studia , & populos , & praelia dicam. 5  
 In tenui labor : at tenuis non gloria ; si quem  
 Numina laeva sinunt , auditque vocatus Apollo.

Principio , sedes apibus statioque petendae ,  
 Quo neque sit ventis aditus ( nam pabula venti 9  
 Ferre domum prohibent ) neque oves , hoedique petulci  
 Floribus insultent , aut errans bucula campo  
 Decutiat rorem , & surgentis atterat herbas.  
 Absint & picti squallentia terga lacerti  
 Pinguibus a stabulis , Meropesque , aliaeque volucres ,  
 Et manibus Progne pectus signata cruentis. 15  
 Omnia nam late vastant , ipfasque volantis  
 Ore ferunt , dulcem nidis inmitibus escam.

At liquidi fontes, & stagna virentia musco  
 Adfint, & tenuis fugiens per gramina rivus,  
 Palmaque vestibulum, aut ingens oleaster inumbret: 20  
 Ut cum prima novi ducent examina reges  
 Vere suo, ludetque favis emissa Juventus,  
 Vicina invitet decedere ripa calori,  
 Obviaque hospitiiis teneat frondentibus arbos.  
 In medium, seu stabit iners, seu profluet humor, 25  
 Transversas falices, & grandia conjice saxa:  
 Pontibus ut crebris possint consistere, & alas  
 Pandere ad aestivum Solem; si forte morantis  
 Sparferit, aut praeceps Neptuno immerferit Eurus.  
 Haec circum casiae virides, & olentia late 30  
 Serpulla, & graviter spirantis copia thymbrae  
 Floreat, inriguumque bibant violaria fontem.  
 Ipsa autem, seu corticibus tibi suta cavatis,  
 Seu lento fuerint alvearia vimine texta,  
 Angustos habeant aditus: nam frigore mella 35  
 Cogit hiems, eademque calor liquefacta remittit.  
 Utraque vis apibus pariter metuenda: neque illae  
 Nequicquam in tectis certatim tenuia cera  
 Spiramenta linunt, fucoque & floribus oras  
 Explent, collectumque haec ipsa ad munera gluten, 40  
 Et visco, & Phrygiae servant pice lentius Idae.  
 Saepe etiam effossis (si vera est fama) latebris,  
 Sub terra fodere Larem: penitusque reptatae

Pumicibusque cavis, exesaeque arboris antro,  
 Tu tamen e levi rimosa cubilia limo 45  
 Unge, fovens circum, & raras superinjice frondis,  
 Neu propius testis taxum sine, neve rubentis  
 Ure foco caneros, altae neu crede paludi:  
 Aut ubi odor coeni gravis, aut ubi concava pulsa  
 Saxa sonant, vocisque offensa resultat imago. 50  
 Quod superest, ubi pulsam hiemem Sol aureus egit  
 Sub terras, caelumque aestiva luce reclusit:  
 Illae continuo saltus, silvasque peragrant,  
 Purpureosque metunt flores, & flumina libant  
 Summa leves. Hinc nescio qua dulcedine laetae 55  
 Progeniem, nidosque fovent: hinc arte recentis  
 Excidunt ceras, & mella tenacia fingunt.  
 Hinc, ubi jam emissum caveis ad sidera caeli  
 Nare per aestatem liquidam suspexeris agmen,  
 Obscuramque trahi vento mirabere nubem, 60  
 Contemplator: aquas dulcis, & frondea semper  
 Testa petunt. Huc tu iustos asperge saporis,  
 Trita melisphylla, & cerinthæ ignobile gramen,  
 Tinnitusque cie, & Matris quate cymbala circum.  
 Ipsae confident medicatis sedibus: ipsae 65  
 Intima more suo sese in cunabula condent.

Sin autem ad pugnam exierint; (nam saepe duobus  
 Regibus incessit magno discordia motu)  
 Continuoque animos volgi, & trepidantia bello

Corda licet longe praesciscere: namque morantis 70  
 Martius ille aeris rauci canor increpat, & vox  
 Auditur, fractos sonitus imitata tubarum  
 Tum trepidae inter se coeunt, pennisque coruscant,  
 Spiculaque exacuunt rostris, aptantque lacertos:  
 Et circa regem, atque ipsa ad praetoria densae 75  
 Miscentur, magnisque vocant clamoribus hostem.  
 Ergo ubi ver natae sudum, camposque patentis,  
 Erumpunt portis, concurritur; aethere in alto  
 Fit sonitus; magnum mistae glomerantur in orbem,  
 Praecipitesque cadunt. Non densior aere grando, 80  
 Nec de concussa tantum pluit ilice glandis.  
 Ipsi per medias acies, insignibus alis,  
 Ingentis animos angusto in pectore versant:  
 Usque adeo obnixi non cedere, dum gravis aut hos,  
 Aut hos, versa fuga victor dare terga subegit. 85  
 Hi motus animorum, atque haec certamina tanta,  
 Pulveris exigui jactu compressa quiescent.  
 Verum, ubi ductores acie revocaveris ambo,  
 Deterior qui visus, eum, ne prodigus obsit,  
 Dede neci: melior vacua sine regnet in aula. 90  
 Alter erit maculis auro squallentibus ardens:  
 (Nam duo sunt genera) hic melior, insignis & ore,  
 Et rutilus clarus squamis: ille horridus alter  
 Desidia, latamque trahens inglorius alvum.  
 Ut binae regum facies, ita corpora plebis: 95

Nam-

Namque aliae turpes horrent, ceu pulvere ab alto  
 Cum venit, & sicco terram spuit ore viator  
 Aridus, elucent aliae, & fulgore coruscant,  
 Ardentes auro, & paribus lita corpora guttis.  
 Haec potior suboles. Hinc caeli tempore certo 100  
 Dulcia mella premes: nec tantum dulcia, quantum  
 Et liquida, & durum Bacchi domitura saporem.  
 At cum incerta volant, caeloque examina ludunt,  
 Contemnuntque favos, & frigida testa relinquunt:  
 Instabilis animos ludo prohibebis inani. 105  
 Nec magnus prohibere labor: tu regibus alas  
 Eripe. Non illis quisquam cunctantibus altum  
 Ire iter, aut castris audebit vellere signa.  
 Invitent croceis halantes floribus horti:  
 Et custos furum atque avium, cum falce saligna 110  
 Hellepontiaci servet tutela Priapi.  
 Ipse thymum, pinosque ferens de montibus altis,  
 Testa serat late circum, cui talia curae:  
 Ipse labore manum duro terat: ipse feracis  
 Figat humo plantas, & amicos intriget imbris. 115  
 Atque equidem, extremo ni jam sub fine laborum  
 Vela traham, & terris festinem advertere proram:  
 Forsitan & pinguis hortos quae cura colendi  
 Ornaret, canerem; biferique rosaria Paesti;  
 Quoque modo potis gauderent intyba rivis, 120  
 Et virides apio ripae; tortusque per herbam

Cresceret in ventrem cucumis; nec fera comantem  
 Narcissum, aut flexi tacuissem vimen acanthi,  
 Pallentisque ederas, & amantis litora myrtos.  
 Namque sub Oebaliae memini me turribus altis, 125  
 Qua niger humectat flaventia culta Galaeus,  
 Corycium vidisse senem, cui pauca relictæ  
 Jugera ruris erant: nec fertilis illa juvenis,  
 Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.  
 Hic rarum tamen in dumis olus, albaque circum 130  
 Lilia, verbenasque premens, vescumque papaver,  
 Regum aequabat opes animis: feraque revertens  
 Nocte domum, dapibus mensas onerabat inemtis.  
 Primus vere rosam, atque autumnò carpere poma:  
 Et cum tristis hiems etiamnum frigore saxa 135  
 Rumperet, & glacie cursus frenaret aquarum,  
 Ille comam mollis jam tum tondebat acanthi,  
 Aestatem increpitans seram, Zephyrosque morantis.  
 Ergo apibus scetis idem, atque examine multo  
 Primus abundare, & spumantia cogere pressis 140  
 Mella favis: illi tiliæ, atque uberrima pinus:  
 Quotque in flore novo pomis se fertilis arbor  
 Induerat, totidem autumnò matura tenebat.  
 Ille etiam seras in versum distulit ulmos,  
 Eduramque pirum, & spinos jam pruna ferentis, 145  
 Jamque ministrantem platanum, potantibus umbras.  
 Verum hæc ipse equidem, spatiis exclusus iniquis,

Prætereo, atque aliis post me memoranda relinquo.

Nunc age, naturas apibus quas Juppiter ipse  
 Addidit, expediam: pro qua mercede canoros 150  
 Curetum sonitus, crepitantiaque aera secutae,  
 Di&taeo caeli regem pavere sub antro.  
 Solae communis gnatos, consortia tecta  
 Urbis habent, magnisque agitant sub legibus aevum:  
 Et patriam solae, & certos novere penatis: 155  
 Venturaeque hiemis memores, aestate laborem  
 Experiuntur, & in medium quaesita reponunt.  
 Namque aliae victu invigilant, & foedere pacto  
 Exercentur agris: pars intra septa domorum  
 Narcissi lacrimam, & lentum de cortice gluten, 160  
 Prima favis ponunt fundamina. Deinde tenacis  
 Suspendunt ceras: aliae spem gentis adultos  
 Educunt foetus: aliae purissima mella  
 Stipant, & liquido distendunt nectare cellas:  
 Sunt, quibus ad portas cecidit custodia forti, 165  
 Inque vicem speculantur aquas, & nubila caeli:  
 Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto  
 Ignavum fucos pecus a praesepibus arcent:  
 Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella.  
 Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis 170  
 Cum properant, alii taurinis follibus auras  
 Accipiunt, redduntque: alii stridentia tinguunt  
 Aera lacu: gemit inpositis incudibus Aetna:

Illi inter sese magna vi brachia tollunt  
 In numerum, versantque tenaci forcipe ferrum. 175  
 Non aliter si parva licet componere magnis,  
 Cecropias innatus apes amor urget habendi,  
 Munere quamque suo. Grandaevis oppida curae,  
 Et munire favos, & Daedala fingere testæ:  
 At fessæ multa referunt se nocte minores, 180  
 Cura thymo plenae: pascuntur & arbuta passim,  
 Et glaucas falices, casiamque, crocumque rubentem,  
 Et pinguem tiliam, & ferrugineos hyacinthos.  
 Omnibus una quies operum, labor omnibus unus.  
 Mane ruunt portis: nusquam mora. Rursus easdem  
 Vesper ubi e pastu tandem decedere campis 186  
 Admonuit, tum testæ petunt, tum corpora curant:  
 Fit sonitus, mussantque oras, & limina circum.  
 Post, ubi jam thalamis se composuere, filetur  
 In noctem, fessosque sopor suus occupat artus. 190  
 Nec vero a stabulis, pluvia inpendente recedunt  
 Longius, aut credunt caelo, adventantibus Euris:  
 Sed circum tutae sub moenibus urbis aquantur,  
 Excursusque brevis tentant; & saepe lapillos,  
 Ut cymbae instabiles fluctu jactante saburram, 195  
 Tollunt: his sese per inania nubila librant.  
 Illum adeo placuisse apibus mirabere morem,  
 Quod nec concubitu indulgent, nec corpora segnes  
 In Venerem solvunt, aut foetus nixibus edunt:

Verum

Verum ipsae e foliis natos, & suavis herbis  
 Ore legunt: ipsae regem, parvosque Quirites 200  
 Sufficiunt, aulasque, & cerea regna refingunt,  
 Saepe etiam, duris errando in cotibus, alas  
 Attrivere, utroque animam sub fasce dedere.  
 Tantus amor florum, & generandi gloria mellis.  
 Ergo ipsas quamvis angusti terminus aevi 205  
 Excipiat, (neque enim plus septima ducitur aestas)  
 At genus immortale manet, multosque per annos  
 Stat fortuna domus, & avi numerantur avorum.  
 Praeterea regem non sic Aegyptos, & ingens 210  
 Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes  
 Observant. Rege incolumi mens omnibus una est:  
 Amisso rupere fidem; constructaque mella  
 Diripere ipsae, & crates solvere favorum:  
 Ille operum custos: illum admirantur, & omnes  
 Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes; 215  
 Et saepe attollunt humeris; & corpora bello  
 Objectant, pulchramque petunt per vulnera mortem,  
 His quidam signis, atque haec exempla secuti,  
 Esse apibus partem divinae mentis, & haustus  
 Aetherios dixere. Deum namque ire per omnis 220  
 Terrasque; tractusque maris, caelumque profundum;  
 Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,  
 Quemque sibi tenuis nascentem arcessere vitas:  
 Scilicet huc reddi deinde, ac resoluta referri

Om-

Omnia: nec morti esse locum; sed viva volare 225  
 Sideris in numerum, atque alto succedere caelo.  
 Si quando sedem angustam, servataque mella  
 Thesauris relines; prius haustu sparsus aquarum  
 Ora fove, fumosque manu praetende sequacis.  
 Bis gravidos cogunt foetus; duo tempora messis: 230  
 Taygere simul os terris ostendit honestum  
 Plias, & Oceani spreto pede reppulit amnis:  
 Aut eadem fidus fugiens ubi piscis aquosi,  
 Tristior hibernas caelo descendit in undas.  
 Illis ira modum supra est, laesaeque venenum 135  
 Moribus inspirant, & spicula caeca relinquunt,  
 Adfixae venis, animasque in vulnera ponunt.  
 Sin duram metues hiemem, parcesque futuro,  
 Contusosque animos, & res miserabere fractas;  
 At suffire thymo, cerasque recidere inanis 240  
 Quis dubitet? nam saepe favos ignotus adedit  
 Stellio, & lucifugis congesta cubilia blattis;  
 Immunesque sedens aliena ad pabula fucus;  
 Aut asper crabro inparibus se immiscuit armis; 245  
 Aut dirum tinaeae genus; aut invisae Minervae  
 In foribus laxos suspendit aranea casses:  
 Quo magis exhaustae fuerint, hoc acrius omnes  
 Incumbent generis lapsi sarcire ruinas  
 Complebuntque foros, & floribus horrea textent. 250  
 Si vero (quoniam casus apibus quoque nostros

Vita tulit) tristi languebunt corpora morbo :  
 Quod jam non dubiis poteris cognoscere signis.  
 Continuo est aegris alius color : horrida voltum  
 Deformat macies : tum corpora luce carentum 255  
 Exportant testis, & tristia funera ducunt :  
 Aut illae pedibus connexae ad limina pendent :  
 Aut intus clausis cunctantur in aedibus omnes  
 Ignavaeque fame, & contracto frigore pigrae :  
 Tum sonus auditur gravior, tractimque susurrant : 260  
 Frigidus ut quondam silvis inmurmurat auster :  
 Ut mare sollicitum stridet resluentibus undis :  
 Aestuat ut clausis rapidus fornacibus ignis.  
 Hic jam Galbaneos suadebo incendere odores,  
 Mellaque arundineis inferre canalibus, ultro 265  
 Hortantem, & fessas ad pabula nota vocantem.  
 Proderit & tunsum gallæ admiscere saporem.  
 Arentisque rosas, aut igni pingua multo  
 Defruta, vel Psythia passos de vite racemos,  
 Cecropiumque thymum, & grave olentia centaurea.  
 Est etiam flos in pratis, cui nomen amello 271  
 Fecere agricolae ; facilis quaerentibus herba :  
 Namque uno ingentem tollit de cespite silvam,  
 Aureus ipse : sed in foliis, quae plurima circum  
 Funduntur, violae subluet purpura nigrae. 275  
 Saepe Deum nexis ornatae torquibus arae :  
 Asper in ore sapor. Tonis in vallibus illum

Pasta-

Pastores, & curva legunt prope flumina Mellae.  
 Hujus odorato radices incoque Baccho,  
 Pabulaque in foribus plenis adpone canistris. 280  
 Sed si quem proles subito defecerit omnis,  
 Nec, genus unde novae stirpis revocetur, habebit:  
 Tempus & Arcadii memoranda inventa magistri  
 Pandere, quoque modo caesis jam saepe juvencis  
 Infincerus apes tulerit cruor. Altius omnem 285  
 Expediam, prima repetens ab origine famam.  
 Nam, qua Pellaei gens fortunata Canopi  
 Accolit effuso stagnantem flumine Nilum,  
 Et circum pictis vehitur sua rura faelis,  
 Quaque pharetratae vicinia Perfidis urget, 290  
 Et viridem Aegyptum nigra foecundat arena,  
 Et diversa ruens septem discurrit in ora,  
 Usque coloratis amnis devexus ab Indis:  
 Omnis in hac certam regio jacet arte salutem.  
 Exiguus primum, atque ipsos contractus ad usus 295  
 Eligitur locus. Hunc angustique imbrice tecti,  
 Parietibusque premunt artis, & quatuor addunt,  
 Quatuor a ventis obliqua luce fenestras.  
 Tum vitulus bima curvans jam cornua fronte  
 Quaeritur: huic geminae nares & spiritus oris 300  
 Multa reluctanti obsuitur: plagisque preempro,  
 Tunsa per integram solvuntur viscera pellem.  
 Sic positum in clauso linquunt, & ramea costis

Subjiciunt fragmenta, thymum, casiasque recentis.  
 Hoc geritur, Zephyris primum impellentibus undas :  
 Ante novis rubeant quam prata coloribus, ante  
 Garrula quam tignis nidum suspendat hirundo.  
 Interea teneris tepefactus in ossibus humor  
 Aestuat, & visenda modis animalia miris,  
 Trunca pedum primo, mox & stridentia pennis 310  
 Miscentur, tenuemque magis, magis aëra carpunt,  
 Donec, ut aëstivis effusus nubibus imber,  
 Erupere, aut ut, nervo pulsante sagittae,  
 Prima leves incunt si quando praelia Parthi.  
 Quis Deus hanc, Musae, quis nobis extudit artem?  
 Unde nova ingressus hominum experientia cepit? 316  
 Pastor Aristaeus, fugiens Peneïa Tempe,  
 Amissis (ut fama) apibus, morboque fameque,  
 Tristis ad extremi sacrum caput adstitit amnis,  
 Multa querens; atque hac adfatus voce parentem :  
 Mater Cyrene, mater, quae gurgitis hujus 321  
 Ima tenes; quid me praeclara stirpe deorum.  
 (Si modo, quem perhibes, pater est Thymbraeus A-  
 pollo)  
 Invisum fati genuisti? aut quo tibi nostri  
 Pulsus amor? quid me caelum sperare jubebas? 325  
 En etiam h. ipsum vitae mortalis honorem,  
 Quem mihi vix frugum, & pecudum custodia sollers  
 Omnia tentanti extuderat, te matre relinquo.

Quin

Quin age, & ipsa manu felicitis erue silvas:  
 Fer stabulis inimicum ignem, atque interfice messis:  
 Ure fata, & validam in vitis molire bipennem, 331  
 Tanta meae si te ceperunt taedia laudis.  
 At mater sonitum thalamo sub fluminis alti  
 Sensit. Eam circum Milesia vellera Nymphae  
 Carpebant, hyali faturo fucata colore: 335  
 Drymoque, Xanthoque, Ligaeaque, Phyllidoceque,  
 Caesariem effusae nitidam per candida colla:  
 Nefaeae, Spioque, Thaliaque, Cymodoceque,  
 Cydippeque, & flava Lycorias; altera virgo,  
 Altera tum primos Lucinae experta labores; 340  
 Clioque, & Beroë soror, Oceanitides ambae,  
 Ambae auro, pictis incinctae pellibus ambae,  
 Atque Ephyre, atque Opis, atque Asia Deiopeja,  
 Et tandem positis velox Arethusa sagittis,  
 Inter quas curam Clymene narrabat inanem 345  
 Volcani, Martisque dolos, & dulcia furta;  
 Aque Chao densos Divum numerabat amores.  
 Carmine quo captae, dum fufis mollia pensa  
 Devolvunt; iterum maternas inpulit auris  
 Luctus Ariftaei; vitreisque sedilibus omnes 350  
 Obstupere; sed ante alias Arethusa sorores  
 Prospiciens, summa flavum caput extulit unda.  
 Et procul: O gemitu non frustra exterrita tanto,  
 Cyrene soror; ipse tibi tua maxima cura

Tristis

Tristis Aristaeus, Penei genitoris ad undam, 355  
 Stat lacrymans & te crudelem nomine dicit.  
 Huic percussa nova mentem formidine mater,  
 Duc age, duc ad nos: fas illi limina Divom  
 Tangere, ait: simul alta jubet discedere late  
 Flumina, qua juvenis gressus inferret: at illum 360  
 Curvata in montis faciem circumstetit unda,  
 Accipitque sinu vasto, misitque sub amnem.  
 Jamque domum mirans genitricis, & humida regna,  
 Speluncisque lacus clausos, lucosque sonantis,  
 Ibat, & ingenti motu stupefactus aquarum, 365  
 Omnia sub magna labentia flumina terra  
 Spectabat, diversa locis, Phasimque Lycumque,  
 Et caput, unde altus primum se erumpit Enipeus,  
 Unde pater Tiberinus, & unde Aniena fluenta,  
 Saxosumque sonans Hypanis, Mysusque Caicus, 370  
 Et gemina auratus taurino cornua vultu  
 Eridanus: quo non alius per pinguia culta  
 In mare purpureum violentior influit amnis.  
 Postquam est in thalami pendentia pumice tecta  
 Perventum, & gnati fletus cognovit inanis 375  
 Cyrene: manibus liquidos dant ordine fontis  
 Germanae, tonsisque ferunt mantelia villis.  
 Pars epulis onerant mensas, & plena reponunt  
 Pocula. Panchaeis adolefcunt ignibus arae.  
 Et mater, Cape Maeonii carthefia Bacchi, 380

Occa-

Oceano libemus , ait. Simul ipsa precatur  
 Oceanumque patrem rerum , Nymphasque sorores ,  
 Centum quae silvas , centum quae flumina servant,  
 Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam ;  
 Ter flamma ad summum tecti subjecta reluxit. 385  
 Omine quo firmans animum , sic incipit ipsa :  
 Est in Carpathio Neptuni gurgite vates  
 Caeruleus Proteus , magnum qui piscibus aequor ,  
 Et juncto bipedum curru metitur equorum ,  
 Hic nunc Emathiae portus , patriamque revisit  
 Pallenen. Hunc & Nymphae veneramur , & ipse 390  
 Grandaevus Nereus. Novit namque omnia vates ,  
 Quae sint , quae fuerint , quae mox ventura trahantur ,  
 Quippe ita Neptuno visum est , inmania cuius  
 Armenta , & turpis pascit sub gurgite phocas.  
 Hic tibi , nate , prius vinclis capiendus , ut omnem 395  
 Expediat morbi causam , eventusque secundet.  
 Nam sine vi non ulla dabit praecepta , neque illum  
 Orando flectes : vim duram , & vincula capto  
 Tende. Doli circum haec demum frangentur inanes.  
 Ipsa ego te , medios cum Sol accenderit aestus , 401  
 Cum sitiunt herbae , & pecori jam gratior umbra est ,  
 In secreta fenis ducam , quo fessius ab undis  
 Se recipit ; facile ut somno adgrediare jacentem.  
 Verum , ubi correptum manibus , vinclisque tenebis ; 405  
 Tum varie illudent species , atque ora ferarum.

Fiet enim subito fus horridus, atraque tigris,  
 Squamosusque draco, & fulva cervice leaena:  
 Aut acrem flammae sonitum dabit, atque ita vinclis  
 Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit. 410  
 Sed, quanto ille magis formas se vertet in omnis,  
 Tanto, gnate, magis contende tenacia vincla:]  
 Donec talis erit mutato corpore, qualem  
 Videris, incepto tegeter cum lumina somno.  
 Haec ait, & liquidum ambrosiae diffundit odorem: 415  
 Quo totum nati corpus perduxit. At illi  
 Dulcis compositis spiravit crinibus aura,  
 Atque habilis membris venit vigor. Est specus ingens  
 Exeſi latere in montis quo plurima vento  
 Cogitur, inque sinus scindit sese unda reductos; 420  
 Deprensus olim statio tutissima nautis.  
 Intus se vasti Proteus tegit objice saxi.  
 Hic juvenem in latebris averſum a lumine Nympha  
 Conlocat: ipsa procul nebulis obscura resistit.  
 Jam rapidus torrens sitientis Sirius Indos 425  
 Ardebat caelo, & medium Sol igneus orbem  
 Hauserat. Arebant herbae, & cava flumina siccis  
 Faucibus ad limum radii tepesacta coquebant:  
 Cum Proteus consueta petens e fluctibus antra  
 Ibat. Eum vasti circum gens humida ponti  
 Exultans, rorem late disperſit amarum. 430  
 Sternunt se somno diversae in litore phocae.

Ipsē,

Ipse, velut stabuli custos in montibus olim,  
 Vesper ubi e pastu vitulos ad tecta reducit,  
 Auditisque lupos acuunt balatibus agni,  
 Confidit scopulo medius, numerumque recenset:  
 Cujus Aristaeo quoniam est oblata facultas;  
 Vix defessa senem passus componere membra,  
 Cum clamore ruit magno, manicisque jacentem  
 Occupat. Ille suae contra non immemor artis, 440  
 Omnia transformat sese in miracula rerum,  
 Ignemque,horribilemque feram,fluviumque liquentem.  
 Verum, ubi nulla fugam reperit pellacia, victus  
 In sese redit, atque hominis tandem ore locutus:  
 Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras 445  
 Jussit adire domos? quidve hinc petis? inquit. At ille;  
 Scis, Proten, scis ipse, neque est te fallere cuiquam.  
 Sed tu desine velle. Deum praecepta secuti  
 Venimus hinc lapsis quaesitum oracula rebus.  
 Tantum effatus. Ad haec vates vi denique multa,  
 Ardentis oculos intorsit lumine glauco, 451  
 Et graviter frëndens, sic fatis ora resolvit:  
 Non te nullius exercent numinis irae.  
 Magna luis commissa: tibi has miserabilis Orpheus  
 Haud quaquam ob meritum poenas, ni fata resistent,  
 Sufficit; & rapta graviter pro conjuge saevit. 456  
 Illa quidem, dum te fugeret per flumina praeceps,  
 Lamanem ante pedes hydrum, moritura puella

Servantem ripas alta non vidit in herba.

At chorus aequalis Dryadum clamore supremos 460

Inplerunt montes. Flerunt Rhodopejae arces,

Altraque Pangaea, & Rhesi Mavortia tellus,

Atque Gerae, atque Hebrus, & Aetias Orithyia.

Ipse cava solans aegrum testudine amorem,

Te, dulcis conjux, te solo in litore secum, 465

Te veniente die, te decedente canebat.

Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis,

Et caligantem nigra formidine lucum

Ingressus, Manisque adiit, Regemque tremendum,

Nesciaque humanis precibus mansuescere corda. 470

At cantu commotae Erebi de sedibus imis

Umbrae ibant tenues, simulacraque luce carentum:

Quam multa iam foliis avium se millia condunt,

Vesper ubi, aut hibernus agit de montibus imber:

Matres, atque viri, defunctaque corpora vita 475

Magnanimum Heroum, pueri, innuptaeque puellae,

Inpositique rogis juvenes ante ora parentum,

Quos circum limus niger, & deformis arundo

Cocyti, tardaque palus inamabilis unda

Adligat, & novies Styx interfusa coercet. 480

Quin ipsae stupere domus, atque intima Lethi

Tartara, caeruleosque inplexae crinibus anguis

Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora,

Atque Ixionii vento rota constitit orbis.

Jamque pedem referens, casus evaserat omnes, 485  
 Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras,  
 Pone sequens; namque hanc dederat Proserpina le-  
 gem:

Cum subita incautum dementia cepit amantem,  
 Ignoscenda quidem, scirent si ignoscere manes.  
 Restitit, Eurydicenque suam jam luce sub ipsa 490  
 Inmemor, heu, victusque animo respexit. Ibi omnis  
 Effusus labor, atque inmitis rupta tyranni  
 Foedera, terque fragor stagnis auditus Avernis.  
 Illa, quis & me, inquit, miseram, & te perdidit,  
 Orpheu?

Quis tantus furor? en iterum crudelia retro 495  
 Fata vocant, conditque natantia lumina somnus.  
 Jamque vale. Feror ingenti circumdata nocte,  
 Invalidasque tibi tendens, heu non tua, palmas!  
 Dixit. Et ex oculis subito, ceu fumus in auras  
 Conmixtus tenues, fugit diversa: neque illum, 500  
 Prensantem nequicquam umbras, & multa volentem  
 Dicere, praeterea vidit: nec portitor Orci  
 Amplius objectam passus transire paludem.  
 Quid faceret? quo se rapta bis conjuge ferret?  
 Quo fletu Manis, qua Numina voce moveret? 505  
 Illa quidem Stygia nabat jam frigida cyn b i.  
 Septem illum totos perhibent ex ordine mensis  
 Rupe sub aëria, deserti ad Strymonis undam

Flevisse, & gelidis haec evoluisse sub astris,  
 Mulcentem tigris, & agentem carmine quercus. 510  
 Qualis populea macrens Philomela sub umbra  
 Amissos queritur foetus; quos durus arator  
 Observans nido implumis detraxit: at illa  
 Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen  
 Integrat, & maestis late loca questibus inplet. 515  
 Nulla Venus, non ulli animum flexere Hymenaei.  
 Solus Hyperboreas glacies, Tanaïmque nivalem,  
 Arvaeque Ripaeis numquam viduata pruinis  
 Lustrabat, raptam Eurydicen, atque irrita Ditis  
 Dona, querens. Spretæ Ciconum quo munere ma-  
 tres, 520

Inter sacra Deum, nocturnique orgia Bacchi  
 Discerptum latos juvenem sparsere per agros.  
 Tum quoque marmorea caput a cervice revolsum,  
 Gurgite cum medio portans Oeagrius Hebrus  
 Volveret, Eurydicen vox ipsa, & frigida lingua, 525  
 Ah miseram Eurydicen anima fugiente vocabat:  
 Eurydicen toto referebant flumine ripae:  
 Haec Proteus: & se jactu dedit aequor in altum;  
 Quaque dedit, spumantem undam sub vertice torfit.  
 At non Cyrene: namque ultro adfata timentem:  
 Nate, licet tristis animo deponere curas. 531  
 Haec omnis morbi causa: hinc miserabile Nymphae,  
 Cum quibus illa choros lucis agitabat in altis

Exitium misere apibus. Tu munera supplex  
 Tende petens pacem, & faciles venerare Napaeas.  
 Namque dabunt veniam votis, irasque remittent.  
 Sed, modus orandi qui sit, prius ordine dicam.  
 Quatuor eximios praestanti corpore tauros,  
 Qui tibi nunc viridis depascunt summa Lycaei,  
 Delige, & intacta totidem cervice juvencas. 540  
 Quatuor his aras alta ad delubra dearum  
 Constitue, & sacrum jugulis demitte cruorem:  
 Corporaque ipsa boum frondoso desere luco.  
 Post, ubi nona suos Aurora ostenderit ortus,  
 Inferias Orphei Lethaea papavera mittes, 545  
 Placatam Eurydicen vitula venerabere caesa,  
 Et nigram maetabis ovem, lucumque revises.  
 Haud mora: continuo matris praecepta facessit:  
 Ad delubra venit; monstratas excitat aras:  
 Quatuor eximios praestanti corpore tauros 550  
 Ducit, & intacta totidem cervice juvencas.  
 Post, ubi nona suos aurora induxerat ortus,  
 Inferias Orphei mittit, lucumque revisit.  
 Hic vero subitum ac dictu mirabile monstrum  
 Aspiciunt; liquefacta boum per viscera toto 555  
 Stridere apes utero, & ruptis effervere costis;  
 Imensasque trahi nubes: jamque arbore summa  
 Confluere, & lentis uvam demittere ramis.  
 Haec super arborum cultu, pecorumque canebam,

Et super arboribus : Caesar dum magnus ad altum 560  
Fulminat Euphraten bello , victorque volentis  
Per populos dat jura , viamque adfestat Olympo.  
Illo Virgilium me tempore dulcis alebat  
Parthenope , studiis florentem ignobilis otii :  
Carmina qui lusi pastorum , audaxque juventa , 565  
Tityre , te patula cecini sub tegmine fagi.

